

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3672/2020
09.12.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Зоране Делибасић и Гордане Комненић, чланова већа, у предмету предлагача АА из ..., кога заступа пуномоћник Зоран Живковић, адвокат из ..., против противника предлагача Републике Србије, коју заступа Виши јавни тужилац у Београду, ради рехабилитације, одлучујући о ревизији предлагача изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Рех ж 12/19 од 09.03.2020. године, у седници већа од 09.12.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији предлагача изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Рех ж 12/19 од 09.03.2020. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ решење Апелационог суда у Београду Рех ж 12/19 од 09.03.2020. године, па се предмет враћа истом суду на поновно одлучивање.

Образложење

Решењем Вишег суда у Београду Рех 280/16 од 08.10.2016. године, усвојен је захтев за рехабилитацију сада пок. ББ из ..., рођеног ...1909. године у ... од оца ВВ и мајке ГГ, Србин, па се утврђује да је био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога. Утврђено је да је ништаво и да не производи правно дејство решење о конфискацији имовине Среског суда у Обреновцу И 124/50 од 15.08.1950. године. Обавезан је противник предлагача да предлагачу на име трошкова поступка исплати 137.500,00 динара у року од 15 дана по правноснажности одлуке под претњом извршења.

Решењем Апелационог суда у Београду Рех ж 12/19 од 09.03.2020. године преиначено је првостепено решење, тако што је одбијен као неоснован захтев предлагача за рехабилитацију сада пок. ББ, бившег из ..., рођеног ...1909. године у ... као и да се утврди да је он био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога и да се утврди да је ништаво и да не производи правно дејство решење о конфискацији имовине Среског суда у Обреновцу И 124/50 од 15.08.1950. године. Преиначено је и решење о трошковима спора, тако што је одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне другостепене одлуке предлагач је благовремено изјавио ревизију са предлогом да се о истој одлучи као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености и основаности ревизије на основу чл. 404, 408. и 420. став 6. ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11... 18/20) и члана 18. став 3. Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“ број 92/2011) Врховни касациони суд је нашао да су испуњени законски услови да се о изјављеној ревизији предлагача одлучује као о изузетно дозвољеној и да је изјављена ревизија основана.

Одредбом члана 404. ЗПП је прописано да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права. О дозвољености и основаности те ревизије одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

У конкретном случају одлуком другостепеног суда преиначена је првостепена одлука и одбијен захтев предлагача за рехабилитацију сада пок. ББ, због става другостепеног суда да из изведених доказа не произилази да постоји законски основ да се захтев усвоји. Како је такав став заснован на погрешној примени материјалног права, а ради се о правном питању о коме постоје и другачије одлуке судова, то је потребно и да се обезбеди равноправност грађана у сличним поступцима пред судом, као и да се уједначи пракса судова по овом питању, те је због свега тога и одлучено као у ставу првом изреке решења.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, предлагач, који је син сада покојног ББ, у поднетом предлогу за рехабилитацију тражио је да се утврди да су непуноважне радње проглашења осуђиваним сада покојног ББ јер је он био лишен основних људских и других права из политичких и идеолошких разлога без судске или административне одлуке, а тражио је да се прогласе ништавим све правне последице такве непуноважне радње лишења тих права укључујући и решења Среског суда у Обреновцу И 124/50 од 15.08.1950. године којим је конфискована имовина сада пок. ББ, те да се то лице сматра неосуђиваним. Захтев се заснива на чињеници да је решењем Среског суда у Обреновцу И 124/50 имовина ББ непокретна и покретна прешла у општенародну имовину, а у том решењу се не наводи основ по ком је ББ осуђен. Поред наведеног решења предлагач је уз захтев приложио и извештај Министарства унутрашњих послова, СУП Београд од 09.02.1995. године који је упућен Скупштини општине Обреновац Комисији за повраћај одузетог земљишта из чије садржине произилази да је ББ осуђиван два пута и то пресудом Среског суда у Обреновцу К 717 од 27.12.1945. године на новчану казну у износу од 3.000,00 динара и пресудом истог суда К 438 од 11.10.1949. године због шпекулације на пет година лишења слободе са принудним радом. У том извештају се наводе да су остале пресуде од 1958. до 1979. године, њих укупно 13 али да се оне не односе на дела за која би се могла изрећи казна

конфискације имовине. Породица сада пок. ББ била је веома богата, а он се бавио приватним послом односно имао је месарску радњу. У поступку нису пронађене кривичне пресуде које се наводе у извештају СУП-а Београд а које су донете пре решења о конфискацији имовине.

Код наведених чињеница првостепени суд налази да је основан захтев за рехабилитацију јер пресуда Среског суда у Обреновцу К 438 од 11.10.1949. године није уручена ББ, чиме је он био лишен права на изјављивање правног лека, а такво поступање је противно савременим демократским судским поступцима који подразумевају право на одбрану и право на жалбу, па из свега тога је првостепени суд закључио да се ради о одлуци која је темељена политичким и идеолошким разлозима.

Међутим, по мишљењу другостепеног суда је неприхватљив став првостепеног суда који истиче вероватноћу којом се може објаснити разлог због кога је дошло до конфискације имовине, а да при томе у решењу није означена пресуда на основу које је конфискована имовина сада пок. ББ. По мишљењу другостепеног суда иако је Законом о рехабилитацији установљено тзв. истражно начело, то не ослобађа подносиоце захтева обавезе да доказују чињенице на којима свој захтев темеље. Узевши у обзир доказе који су изведени у првостепеном поступку, другостепени суд сматра да није утврђено да је сада пок. ББ из политичких и идеолошких разлога без судске и административне одлуке проглашен осуђеним лицем, нити да је без правног основа извршена конфискација имовине услед идеолошких и политичких разлога. Због тога је другостепени суд и преиначио првостепену одлуку на начин како је наведено.

Основано се у ревизији предлагача истиче да другостепени суд приликом доношења своје одлуке није правилно применио материјално право.

Закон о рехабилитацији у члану 1. став 1. прописује да се тим законом уређује рехабилитација и правне последице рехабилитације лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога лишена живота, слободе и других права до дана ступања на снагу тог закона и то на територији Републике Србије без судске или административне одлуке као и судском или административном одлуком органа Републике Србије, те у неким другим случајевима који нису од значаја за овај поступак. У конкретном случају није спорно да је решењем Среског суда у Обреновцу И 124/50 од 15.08.1950. године прешла конфискована имовина на опште-народну имовину. На тај начин ББ је несумњиво лишен неког права, права на имовину, па се са тог аспекта на њега може односити поменута одредба Закона о рехабилитацији. Оно што такође произилази из поменутог решења Среског суда у Обреновцу то је да се ради о извршењу (прелазу) конфисковане имовине, што упућује на закључак да је том акту претходио некакав поступак који је имао за последицу конфискацију имовине без обзира да ли је о томе донета формална одлука или није. На такав закључак упућује и Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације („Службени лист ФНРЈ“ број 40/45). Тај закон, поред осталог је прописао да конфискацију могу изрећи само државни органи који су за то законом овлашћени и само у случајевима који су предвиђени законом. Да се може конфисковати само имовина оног лица против кога је донета на закону основана одлука о конфискацији ма у чему се та имовина састојала, као и да државни орган који покреће поступак по делима и у случајевима за које закон предвиђа конфискацију прибавља податке о целокупној имовини лица против кога се тај поступак покреће. Дакле конфискација имовине по својој правној природи је

споредна казна која се изриче уз казну за одређена законом прописана кажњива дела према тада важећем законодавству.

Када се има у виду наведено произилази да је предлагач у конкретном случају пружио доказе да је његов правни претходник лишен права на имовину одлуком надлежног државног органа, с тим што он код доказа којима располаже тврди да је то лишење имовине било из политичких и идеолошких разлога. Суд је дужан поштујући истражно начело из члана 13. Закона о рехабилитацији да утврди околности под којима је дошло до конфискације имовине у конкретном случају, а не да закључак заснива на претпоставци као што је то радио првостепени суд или да се држи терета доказивања као што то ради другостепени суд. При томе, другостепени суд и то правило из члана 231. ЗПП није доследно применио јер ако би се прихватило, уз сво ограничење о коме је напред било речи, то правило намеће обавезу и противној страни да доказује да у конкретном случају нема основа за рехабилитацију из члана 2. Закона о рехабилитацији, односно да се не ради о категорији лица која имају право на рехабилитацију.

Све напред наведено су разлози због којих је одлучено као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, другостепени суд ће при одлучивању о изјављеној жалби имати у виду све што је напред наведено, па ће у складу са тим и донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић